Recurs la Memorie – Mândru Katz

(Grigore Constantinescu – 18 iulie 2006)

Un nume dispărut din actualitatea muzicală românească după finalul deceniului '50, din secolul trecut, un nume despre care nu s-a vorbit nici în ultimii cincisprezece ani, când cei plecaţi au fost oficial „recuperaţi”: pianistul Mândru Katz. Recursul la memorie este aici obligatoriu, pentru că este vorba de o carieră internaţională de excepţie, ale cărei urme s-au şters în mod nedrept.

Deci, despre Mândru Katz se poate vorbi înainte şi după 1958, când a plecat din ţară. Înainte, semnele sunt cele ale unui copil ascultat la vârsta de şapte ani de Enescu şi recomandat profesoarei Florica Muzicescu, admis cu dispensă la Academia de Muzică din Bucureşti. Studiile pianistice întrerupte în timpul războiului, când adolescentul este trimis la muncă obligatorie, ca evreu, vor fi recuperate cu o capacitate extraordinară la Conservatorul bucureştean pe care îl absolvă cu calificativul „Cum laude” în 1947. Opţiunea Floricăi Muzicescu, pentru debutul de carieră este Concertul nr.1 de Ceaikovski, veritabil triumf la Ateneul Român în compania Filarmonicii dirijate de George Georgescu. Urmează un deceniu de mari succese în recitaluri şi concerte, la competiţii susţinute la Berlin şi Praga, de turnee care îl pun pe un nivel egal cu generaţia pianiştilor epocii, un prim disc (Enescu, Ravel, Fauré, Prokofiev).

Alege „lumea liberă”, oprindu-se la Londra în 1958, se stabileşte în 1959 în Israel şi devine un oaspete favorit al marilor orchestre londoneze şi americane, realizează discuri (Imperialul beethovenian este distins cu premiul „Discul anului”). Printre performanţele sale se pot aminti integrala sonatelor de Beethoven în concert, integrala preludiilor de Debussy trei turnee de concerte şi recitaluri în jurul lumii (Asia, Extremul Orient, Australia, Noua Zeelandă, America de Sud, Africa de Sus, Filipine). Prestigiul său îl impune ca artistul lunii la BBC în 1969, cu 360 de minute de emisie, devine profesor la Conservatorul din Tel Aviv, membru al juriilor primului Concurs Rubinstein, al Concursului de la Leeds. Repertoriul cuprinde muzica lui Chopin, Bach, Debussy, Liszt, marile concerte romantice şi moderne, cu preferinţă pentru muzica lui Prokofiev, creaţii enesciene, raveliene ce completează imaginea unui neobosit slujitor al artei pianistice. Fac parte dintre cei care am avut privilegiul să îl ascultăm la Bucureşti, adesea în compania lui Constantin Silvestri. A avut drept parteneri pe Sir John Barbirolli, Eugene Goosens, Adrian Boult, Sergiu Celibidache, Gary Bertini, Charles Mc Kerras, Josef Krips Yehudi Menuhin, Lorin Maazel. Mândru Katz a avut temeritatea să înfrunte o sănătate marcată de intensitatea activităţii şi dificultatea eforturilor depuse. În 1977 semnele unei afecţiuni cardiace se manifestă din ce în ce mai agresiv, artistul stingându-se din viaţă aşa cum poate numai în legende se întunecă un destin, în timpul unui recital, la Istambul, cântând Sonata op.31 nr.2, „Furtuna” de Beethoven, în 1978. Îmi aduc aminte de vestea tragică, şoptită printre cei care îl cunoşteau şi îl preţuiau în România.

Probabil că, în ceea ce am numit recursul la memorie, se cuprinde acum şi recuperarea înregistrărilor sale din perioada când a cântat în ţară, ca şi achiziţionarea discografiei realizate în cariera internaţională a anilor maturităţii. Un nume mare, pe nedrept uitat, care ar merita să revină în lumea de unde şi-a început destinul. Un nume ce ar merita să fie scris şi pe coperta unei monografii, asemenea celor dedicate Clarei Haskil sau lui Dinu Lipatti, răscumpărând izolarea atâtor decenii, dureroasă nu numai pentru noi, dar şi pentru cel evocat acum – pianistul Mândru Katz.